

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *Ferencesek rendje*

Forrás: *Budai Napló*

Bp.
(Hely)

1921. *X* 15
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy 271.3

Hely

Idő "12/19"

Személy

Helyszám

A FERENCESEK RENDJE, * melynek virágzó rendháza az egykor Ország-utnak, ma Margit-körutnak nevezett uton áll, már 1228-ban megtelepedtek Magyarországon. A magyar nép csakhamar megszerette őket, amikor azt tapasztalta, hogy a rend az ő tanítója, vigasztalója és a szó legnevesebb értelmében vett „barátja”. A ferences szerzetesek voltak a hazáért küzdő mágnások udvaraiban a bölcs tanácsadók, a táborokban rettenthetlen buzdítók, a keresztény fegyverek hősieas zászlóvivői, a népek lelkiatyái és vezérei. Midőn szegény hazánkra rázudult a legrettenetesebb idő, a török hódoltság és a belső szakadás veszedelme, a ferencesek voltak az elnyomott magyar nép vigasztalói, nem riadva vissza semmi nélkülözés és halálveszedelemtől, álruhába öltözve keresték fel a szétriasztott híveket, hogy őket a vallás lángjával a küzdelem nehéz napjaiban megvigasztalják.

Buda várában a régi hiteles adatok szerint a ferenceseknek két rendházuk volt. Az egyik a *keresztelő szent Jánosról* nevezett rendház templommal 1248-ból, a királyi palota előtt állt a mai Várszínház helyén. A másik a *szent János evangélistáról* nevezett rendház, melyet IV. Béla király építtetett 1269-ben.

A templom tornyának alsó része most is megvan, mint a mai helyőrségi templom tornyának alsó része. Itt temették el III. Endre királyt, Hunyady Lászlót és Temesvári Pelbártot.

1541 augusztus 26-án a török elfoglalta Budát. A ferencrendiek tartomány-káptalana 1542-ben már nem nevezett ki zárdafőnököt Budára és csak másfél évszázad múlva lehetett megint budavári rendházukat visszafoglalni. Ezt igazolja a ferenciek 1542 február 2-iki Váradon tartott tartományi gyűlése, mely azt a határozatot hozta a pestiek kérelmére, hogy a veszedelmek és csapások miatt nem küld oda több szerzetéstársat, nehogy a török megölje, vagy foglyul ejtse őket, ahogy a minap is két szerzetest a Rákos mellett felkoncoltak, hanem kérjék fel azt a négy szerzetes tár-

* Kollányi Ferenc: „Magyar Ferencesek a XVI. század első felében.” Bpest, 1898. — Dr. Szabó Piusz: „Ferencrendiek a Magyar Történelemben”. Bpest, 1921. és más kútfők nyomán.

sukat, akik most a pesti harmadik rendi festvérek házaiban laknak, hogy maradjanak velük, és prédikáljanak, valamint hallgassák meg az ő gyónásaikat. A török ugyanis Bndát elfoglalván, a budai kolostort megszüntette, még pedig úgy, hogy

Budavárában a szerzetesek általában egyáltalában nem tartózkodhattak, Pesten azonban szintén elvette ugyan a szerzetesektől rendházukat, de a városban kolostoron kívül való maradásukat, állandó tartózkodásukat nem gátolta, nem tette lehetetlenné. Erre nézve néhány adatot közölhetünk. Így 1644-ben — írja Takács Sándor — Pesten a katolikusoknak volt miséjük. 1664-ben *Benaglia János*, mint *Caprara Albrecht* követ kísérelője, Pesten járt és naplójában a többi közt ezt is feljegyezte: „ugyanott (Pesten) katolikus templom van két ferencrendi szerzetessel, csakugy, mint az ottmán birodalom más helyein, hogy a szerzetesek a törökök részéről sértegetéseknek ne legyenek kitéve, világi ruhát szoktak viselni, különösen, ha utaznak”. 1666 március 13-án *Hamburgi Lampetius Péter* ezt írta: „Reggel átmentem Pestre s ott a ferenciek templomában Arundelius Henrik gróf ur öngyméltóságával együtt szentmisét hallgattam.”

Az Orsz. Levéltárban a Conceptus Expeditionum gyűjteményében olvassuk: I. Lipót király 1666-ban a ferencesek kérésére a pesti templomuk javítására a kamara pénztárából 300 forintot utalványozott ki, mert e kis templom az egyetlen a pogányok közt (értsd Pesten s ennek vidékén). 1681-ben, mikor a császári követség visszatért Kon-

stantinápolyból; június 20-tól július 22-ig tartózkodott Budán. Ez idő alatt meghalt a követség ruhatárnoka. A török megengedte a pesti ferencieknek, hogy a katolikus temetőben temethessék el.

Majdnem száz esztendő telt bele, hogy a régi iratok a budai lelkipásztorkodásról nem tesznek említést. 1636 február 12-én Kamengradi Fülöp ferencesrendi atya ezt írta Rómába: „Most Budán maradok... ugyanis házat építettem, a templomból a kálvinista hitszónokot eltávolítottam, az ájtatosságra szánt helyet rendbehoztam.” Budavárának visszafoglalása után (1686 szept. 2) a ferencesek nyomban visszafoglalták budavári rendházukat. Ugy szintén a Vizivárosban is megtelepedtek és pedig kezdetben a Csalogány- és a Gyorskocsi-utca sarkán lévő alacsony házban huzzák meg magukat. Azután megkapták a török dervisek házainak csoportját (azon a helyen, ahol ma a budai Erzsébet-apácák rendháza és női kórháza van) és belőle 1691-re alkalmas rendházat

és kápolnát alakítottak maguknak. Később ugyanezen helyen (1731-ben) és az ezt követő években új nagy templomot és rendházat építettek, ahol néha száz rendtag is lakott, mivel ez volt a szerzetesek teológiai növendékeinek központi főiskolája. 1785-ben II. József ezt a szép nagy

rendházat elvette a ferencesektől és az Erzsébet-apácáknak adta. A ferencesek kárpótlásul a mai Margit-körúti kolostort és templomot kapták II. Józseftől a plébániával együtt, mely az ágoston-rendieké volt, de a rendet a császár feloszlatt. Az ágoston-rendiek Budaországun 1699-ben telepedtek meg. A Margit-körútra néző emeletes szárnyat az ágoston-rendiek 1724-ben, a mai templomot 1767-ben építették. A kertre néző emeletes szárnyat már a ferencesek emelték 1835-ben és az ezt követő években. Az a kereszt, melynek elővitele mellett a ferencesek 1785 április 9-én a vizivárosi zárdájukból az országuti kolostorba vonultak, a kert felőli szárnyépület lépcsőházában ma is látható. A buda-országi rendházban őrzik Kapisztrán szent János ivóserlegét, melyért 1880-ban az angolok nagy összegeket ígértek, továbbá Fráter György bibornok és Erdély kormányzója keresztjét, melyet Alvincről hoztak Budára, végül: a chorus felé vivő folyosón van egy nagy kereszt, melyen a test vászonra van festve. Ez a vászonkép részlet a helyőrségi templomnak régi főoltárképéből, abból a képből, mely alatt annak idején *I. Ferencet királynak koronázták* és később pedig Martinovicsot kivégzése előtt lefokozták, lett kivágva és keresztre ragasztva. A ferencrendi atyák vezetik a buda-országi plébániát is, melyet az ágostonrendiek 1722-ben alapítottak meg. Ugyancsak a budai ferencesek alapították és szervezték meg a plébániát Tabánban is azonnal Budavára felszabadulása után és vezették 1869-ig. Ugyancsak a krisztinavárosi plébániák és templomok szervezésében és építésében is nagy részük volt.